

Interjú Lukácsi Hubával, a Vitéz lélek rendezőjével

"Amihez Tamási Áron hozzáért, az menten megszépült. Az ő szemén keresztül a valóság mesevilág, nála a sötétség is tündérfényekkel világít. De Tamási Áronnál a mese is a valóság súlyosságára és bánataira vall; az ő szemén keresztül az állatok és a fák is a világ nagy összefüggéseit példázzák; nála ugyan minden agyafúrt székelységgé válik, de az ő székelysége maga az ezerarcú emberiség."

-A Latinovits Zoltán Diákszínpad mióta játssza a darabot?

-1998 novemberében kezdődtek a próbák, majd egy évvel később ('99 áprilisában) volt a bemutató.

-Milyen lehetőségeik voltak a darab bemutatására?

-Szerencsénkre 2000. január 14.-re létrehoztuk a Kulturális Örökség Minisztériumának támogatásával a Budai Ciszterci Szent Imre Gimnáziumban a Kamaraszínpadot, a negyedik emeleti Békeffi Remig teremben. Az ünnepi megnyitó előadáson, Tamási Áron Vitéz lélek című darabját adtuk elő, nagy sikerrel! Végre volt egy új színpadunk, és ezáltal játéklehetőségünk... A 2000. év első felében havonta egyszer adtuk elő.

-Ha jól tudom a darabot Erdélyben is előadták?

-2000 nyarán székelyföldi vendégszereplésre hívtak bennünket. Jártunk többek között Tamási Áron szülőfalujában, Farkaslakán (júl.23), amire nagyon büszkék vagyunk! Az erdélyi közönségnek játszani óriási élmény, az ottani közönség sokkal fogékonyabb, nyitottabb... Fogarassy András a darab egyik főszereplője, aki a Honvéd Művészegyüttes színházi részlegének művésze – mellesleg volt tanítványom - hazafelé jövet Farkaslakáról annyit mondott: „**Az itteniek jobban értik Tamási darabját, mint mi akik játszottuk!**”- szerintem ez a mondat magáért beszélt.

- Miért érinthette őket mélyebben a darab?

-A gyökerek miatt! Székely volt, és ez meghatározta látásmódját, stílusát egyaránt. A székely hagyományok, a székelyföldi hegyek és erdők, a gyermekkorban lélekbe szívódott mesék, balladák és nem utolsósorban tréfák, játékok ugyanúgy befolyásolták képzet- és képzeletvilágát, mint nyitott szemű érdeklődése minden iránt. Tamási mindent látott, ami látható volt a körülvevő való világban. De látta azt is, ami nem látható, amiről az ember azt sem tudhatja, van-e vagy nincs, mindazt ami kívül esik a fizikai világon. T.S. Eliot például így beszél erről, A kultúra meghatározása című könyvében:

Minden kultúra valamely régióhoz kötődik -aztán a sok-sok régió együtt alkotja azt a valamit, amit nemzeti kultúrának nevezhetünk. Miután Tamási Székelyföld szülöttje volt, ezért darabjaiban is minden összetéveszthetetlenül sajátos.

„Mennél sajátosabb egy nemzeti kultúra, paradox módon annál egyetemesebb.” Nem ítélnéjük meg helyesen Tamási Áron egyéniségét és életművét, ha nem vesszük tudomásul, hogy egyszerre volt tényekhez ragaszkodó realista és lelke mélyéig vallásos ember, aki a végső döntést az emberen túlról várta

-Önhöz közel áll Tamási Áron írói hitvallása?

-Tamási megpróbálja egyesíteni azt, illetve azokat a dolgokat amik összetartoznak, az eget és a földet, a testet és a lelket... Rendkívüli magasságba emeli az embert, de ugyanakkor nem szakad el a földtől, a fizikai valóságtól sem, a kettő együttes jelenlétének következtében érezzük azt, hogy gazdagabb, teljesebb valóságot tár elénk és ez teszi Tamási műveit olyan naggyá!

"Az ember teljes ember akar lenni, ezért megilleti őt az ég és a föld egyaránt."

A lelki nagyság, nemcsak az égi magassághoz, anyagi földhöz való kötődést kapcsolja össze, hanem összekapcsolja a legvarázslatosabb, legköltőibb lírát a legtermészetesebb humorral!

A "világ két arca" motívum megfigyelhető Tamási összes művében. Az ég- föld, test- lélek, költészet, emelkedettség- humor, az anyagi- szellemi mivolt.

-Melyek a főbb motívumok a színdarabban?

-A dráma egyik alapmotívuma, a számár és a cséplőgép szembeállítás a „józan” ész számára valóságos aberráció.

Tamási igazságai azonban ennél a felületes ideológiánál többet mondanak.

A dráma főhőse (Balla Péter) egy iszonyatos tömegmészárlás (I. világháború),

és nem kevésbé iszonyatos fogság évei után érkezik haza falujába, ahol döbbenet tapasztalja, hogy a világháború semmit sem változtatott honfitársain, minden ott folytatódik, ahol abbamaradt.

Az emberek úgy élnek, mintha mi sem történt volna. A főhős szeretne mindent előről kezdeni,

ehhez a legalapvetőbb eszméknél, a keresztény kultúra legelemibb motívumainál: a számár szimbólumnál, az Istenbe, a lélek halhatatlanságába vetett hitnél kell kezdenie. A számár ebben a

"gondolatrendszerben" ugyanolyan szimbólum, mint a kereszténységben a kenyér és a bor

(mindkettő megjelenik a darabban is). A cséplőgép sem valóságos gépezetként, hanem a lélektelenség jelképeként (lenne) értelmezendő. A darab sorsa azon múlik tehát, hogy a szerzőnek sikerül-e ezeket a motívumokat a színpad valóságában jelképekké átlényegíteni, olyan drámai helyzeteket teremtve, melyekben a jelképek megőrzik gondolati tartalmukat, de nem maradnak az elvontság szintjén, mert eleven emberi valósággá testesülnek!

-Mennyire jellemzi a darabot a sokszínűség?

-Ha a szereplőket nézzük, nagyon is! Ott van a komikus cigány figurája, a bíró, az albíró, Nikita, az öreg székely, aki az eleven humor megtestesítője és felesége Sári néni. A darab nagy

távolságokat ölel át, az életszerű jelenetektől a lelki magasságokig. De térjünk vissza Tamási szimbólumaihoz! Bizonyos értelemben maga a főszereplő, Balla Péter is szimbólum, annak a vitéz léleknek a jelképe/példázata, aki képes a romokból is újjáépíteni életét.

"Amikor én láttam ezt a romlást, azt mondtam magamban, hogy abból a kicsiből, ami megmaradt, mindent újra kell kezdeni, s mindent újból fel kell építeni. Mindent úgy ahogy azelőtt, vót! A gazdaságot is, a népet is, a nemzetet is. S elhatároztam, hogy én ebben a törekedésben példa leszek az emberek előtt. Vettem hát egy szamarat, s feltettem magamban, hogy én evvel a számmal s az erős hittemmel mindent visszaállítok a régi virágzásba!"

-Mi a darab üzenete a ma emberének?

-"Ott kezdem legalol, ahol egy vesztett embernek s egy vesztet nemzethez mindig kezdeni kell. *Kicsiből, alázatosan és hittel.* Isten és föld között indultam el, s ott megyek egyenesen végig, s majd amikor megállok, azt fogják mondani nekem: Mivel hittél és meg nem tántorodtál, te vagy az ember s a magyar!"

Zádor Nóra

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.